

bestiller denne Sokrates-figur her efter at læseren har kæmpet sig igennem 250 siders teori, hvor Sokrates i andre tænkeres sprog er blevet fremstillet som ironiker, som tænker, som etikker? Forfatteren tager nu fat på at introducere nye positioner, metoder og meget, meget mere, men hvordan metode og sandhed, vejledning og tænkning hænger sammen, det medreflekteres ikke i skriften selv. Skal denne tekstmasse blot vise hen til en konkret samtalsituation uden, at læseren i mødet med den foreliggende tekst bringes til tænkning, det eneste sted, hvor den, der er lidenskabeligt optaget af visdommen, kan ånde? En bog om livet i den filosofiske tænkning med forbilleder som Foucault, Kierkegaard, Wittgenstein og Arendt afvikler sin egen udsigelseskraft, hvis den blot vil introducere og beskrive. Jeg forlader bogen med håb om engang at møde forfatteren, så metode-snakken får en ende og tænkningen begynder.

Jonas Holst Sørensen

Odysseen

Homers Odysseé (+ledsager), oversat af Otto Steen Due, Gyldendal 2002, 463 sider, 495 kr.

Jeg kan hverken tro mine egne øjne eller ører efter at have været i selskab med Odysseus på hans lange færd over havet og på de græske øer. Læs den og læs den højt for hinanden, så Odysseus' bolig med bejlerne bænket omkring bordet træder synligt frem, så Telemachos, Penelope og Laertes i deres sorg får et menneskeligt ansigt og så Odysseus' møde med fristelserne og grusomhederne bliver stående tilbage på nethinden. Den kan med fordel læses i julemåneden, for med en sang hver dag nås alt i rette tid og lægger en dæmper på det kommercielle gavehysteri. Den kan læses af den eventyrlystne, der på grund af sygdom eller andre forhindringer ikke kan rejse, men som med Odysseé i hånden har mulighed for at drage omkring i en verden, hvor alle afstande vider sig ud og kun kan tilbagelægges ved at sætte det lange ben foran; den kan læses af en lærd forfatter, der finder på at lægge Odysseé's handlingsgang ud i løbet af en dag, eller den kan læses af en halvstuderet røver, der mener, at hos Homer kommer alt for en dag; den kan læses af professoren, der ser begyndelsen på den vestlige civilisation i det homeriske epos, eller af den skønne kvinde, der nok ved, hvor hun skal søge efter et rigtigt mandfolk.

Sagen er, at hvis Odysseén forbliver ren skrift, så ligner den alle andre bøger, som man stiger ud af igen ved endt læsning eller forlader på side 70, fordi man var begyndt at kigge for meget på sidetallene. Tag Odysseus i ottende sang, hvor han er ankommet til Faiakernes ø, og sidder og lytter til en sanger: “Men helten Odysseus trak med sin kraftige hånd sin purpurfarvede kappe helt op over sit hoved og skjulte sit herlige åsyn så at de tårer han fæded blev skjult for Faiakernes blikke.” Odysseus bevæges og lider igen, da han hører skjaldens beretninger fra Troja. Læseren hensættes naturligvis ikke i samme oprevne tilstand, men man må gerne rystes og glædes ved at lytte til sangene. Eller er denne erfaring af “lidelse” gået tabt, så vi i dag forholder os distanceret til alt, hvad vi hører og ser? Vi skal gerne have det ned på skrift eller have syn for sagn, mens det eneste, der har betydning hos heltene hos Homer, er “ord og gerning”.

Disse udspiller sig altid på bestemte steder, hvor der er blevet ryddet en midte, så de stridende parter kan mødes. I den homeriske verden udgør huset, bordet, tinget tre afgørende mødesteder, der lader både menneskene og guderne dele noget med hinanden. Både menneskene og guderne er underlagt Moiras lov, der er det skæbneprincip, som fordeler det gode og det slette, så verdensordenen opretholdes. Således er Zeus den øverste gud, der beskytter den fremmede, som bydes indenfor til

venskabsbordet, og han bevarer tilige den åbne plads for tinget; men Zeus er selv underlagt skæbnen, der har udstukket en levevej for ham: at regere himlen. Zeus forvalter sammen med sine søskende Poseidon og Hades den oprindelige verdensdeling, der blev foretaget i tidernes morgen. Hele hierarkiet af guder skal ses i lyset af dette princip, der giver og tager, åbner og lukker handlingsrummet.

Det er ikke så bemærkelsesværdigt, at guderne ligesom menneskene er hævnerrige, liderlige og misundelige, fordi de også er delte og kæmper for at erobre den tabte helhed tilbage. Jødiske og kristne guder, undskyld Gud, har intet at bestille i denne sammenhæng, og det er teologerne nok også godt tilfredse med. Når delingsprincippet er det afgørende i universet, så gives der aldrig et sidste offer, der spises ikke et sidste måltid og tiden fuldbyrdes på intet tidspunkt i et præsentisk øjeblik. Hos Homer ofrer menneskene igen og igen, de deler maden henover bordet og hvert år lægger de på ny ordet ud i tingpladsens midte – alt sammen kata moiran, i overensstemmelse med det store verdenslod. De, der ikke træffer denne midte imellem for meget og for lidt, som Penelopes bejlere og Odysseus’ mænd, sættes på plads og sendes af sted til Hades, hvorfra der ikke går nogen vej tilbage. Stederne og tingene giver verden en ubetvivlelig, hellig betydning, hvilket henviser de dødelige til en yderlig position i verdensaltet ligesom – for at gengive

Glaukos' billede i Iliaden – bladene hænger i de store træers yderste grene og rives bort af efterårsstormene.

At verden skulle være vigtigere end menneskelivet – hvilken skandale for os moderne mennesker, for hvem stederne, tingene, elementerne har mistet enhver blivende betydning. Eller er det en historisk konstruktion, der overser de virkningshistoriske spor, som de homeriske fortællinger sammen med alle mulige andre fortællinger fra nær og fjern trækker efter sig? Kan mennesket ikke gøre den erfaring i dag, at tilhørsforholdet til et hus grunder den menneskelige eksistens og udryddelsen af huset åbner en afgrund under den nødstedte? Eller at elementerne er det vi lever af, og som samtidig tager livet fra os i det øjeblik, hvor de griber om sig? Hvis alt er så pokkers moderne og postmoderne, så skulle læseren jo ikke kunne gøre erfaringer ved at træde ind i det homeriske univers, eller også er Homer ligeså moderne som så megen anden litteratur.

Principielt set er det vel også hvad de mest reflekterede af de moderne og postmoderne forfattere siger: Det gælder om at anskue den historiske verden som denne vidtstrakte horisontalitet, der vokser og aftager, hvor der tillige er mange mørke strækninger, men hvor alt grundlæggende er til stede. Hvad der kommer til syne, afhænger naturligvis af hvor man stiller sig i landskabet, der bestandigt veksler i nye overgange og lader noget gå under og andet opstå. Odysse-

en åbner for en verden, som vi deler, idet vi både er adskilt fra den, men samtidig har noget fælles med den. Således er intet umiddelbart fortroligt, men med tiden bliver det enten læseren bekendt, eller også forbliver det én fremmed. Odysseen er for alle, der lever i verden og gør erfaringer. Pas godt på den, giv den videre, for der er kun denne ene.

Jonas Holst Sørensen

David eller Goliath?

Jeppe Matzen, Israels historie om holocaust, Akademisk, København, 2002, 136 sider, 168 kr.

Israels historie om holocaust er yderst aktuel i forbindelse med et temanummer om Hannah Arendt. Arendt har som tysk jøde været førstehandsvidne til jødeforfølgelserne og har også på forskellig vis haft tilknytning til organisationer med forbindelse til den unge israelske stat. Hun har i flere sammenhænge udtrykt holdninger til udviklingen i det unge Israel, nok mest kontroversielt i "Eichmann in Jerusalem: The Banality of Evil", og samtidig har hun været meget kritisk overfor jødernes behandling af palæstinenserne. Disse udtalelser har ganske miskrediteret hende overfor et jødisk-hebræisk publikum, og Mat-